

Megbeszélés a tanácskozási központokban

Hétfőtől ismét folytatják munkájukat a tanácskozási központok a körzeti kerületi párt- és népfonthehelyiségekben. A választók és a tanács- tagok a város „üzemeltetését”, azaz a Városgondnokság munkáját értékelik véleményükkel, javaslataikkal.

A jövő heti program a következő: június 11-én, hétfőn este 6 órakor a petőfitelepi párházban; június 12-én, 17 órakor a Róza Ferenc sugáru- ti párházban; június 13-án este 6 órakor a ság- váritelepi kultúrházban; jú- nius 14-én, csütörtökön 18 órakor Kiskundorozsmán, a tanácsi ügyfélszolgálat épüle- tében; június 15-én 17 óra- kor pedig a Földvári úti párházban tanácskoznak.

A film és kora

Jancsó Miklós és Hernádi Gyula Szegeden

Sokéves pauza után ismét Jancsó-film pergett hazai mozikban. Csütörtökön este az Életünket és vérünket trilogia első két részét, a Magyar rapszódia és az Allegro barbarót vetítették telt ház előtt a November 7. művelődési központban. Azt a két részt, amelynek alapján Cannes-ban élet- mű-díjat kapott a rendező, s amely valóban koronája, továbbfejlesztett szintézise mindannak, amit a Jancsó- filmek eddig létrehoztak. Pénteken este pedig az író és a rendező, Hernádi Gyula és Jancsó Miklós találko- zott a közönséggel Újszege- den, az ünnepi könyvhét rendezvényeinek keretében.

Életmű-díj után, s a tri- lógia apropóján mindenkép- pen hasznos a visszatekin- tés a szerző-páros egymásra

találkozásig, amely meghatá- rozó szerepet töltött be egész eddigi pályájukon. Ezzel kez- dődött a pénteki beszélgetés is: hogyan találhat ennyire egymásra író és rendező, hogy esetükben sohasem me- rült föl gondként az irodal- mi anyag filmi adaptáció- jának megoldása.

S a válaszok; az élmé- nyek közössége. Egyházi is- kolába jártak mindketten a háború előtt, részük volt a hadifogság keserű élményei- ben, a NEKOSZ világának embert és energiákat föl- szabadító éveiben, a csaló- dások éveinek nyomasztó tapasztalataiban, s sajátjuk- ként éltek át a kibontako- zás időszakának bonyolulttá váló világát. Vagyis egyre növekvő tudatossággal azt élték át, amit röviden törté- nelemnek lehet nevezni, s amely éppen Kelet-Európá- ban mutatta föl mintegy sürítve önmagát, századokat hidalva át néhány évtized alatt.

Sűrített élményvilág, emb- bert próbáló sorsfordulók élménye nyilván a társada- lom változásainak, sorsfor- dulóinak időszakait állította érdeklődésük középpontjába, s megélt élményeik eredmé- nyeként műveikben mindig az ember, az egyén lehető- ségét vizsgálják a sorsfor- dulókban. Azt, hogy az egyén mennyire kiszolgálta- tott rész e nagy folyama- tokban, vagy van-e lehető- sége embernek megmaradni s választási szabadságát megtartva befolyást is gya- korolni a kor nagy áram- lataira.

Közös filmjeik sokféle elemzést adtak, sokféle ered- ményre jutottak, de a lé- nyeg mindig az volt, az em- bernek meg kell tartania szabadságát, mert sorsával, ha az a pusztuláshoz vezet is, csak így válhat történe- lemformáló erővé, vagyis többé, mint pusztá áldo- zattá.

S a formanyelv, sokaknak botrányköve? Hernádi sze- rint a filmi „realizmus” a XIX. század formanyelve, amikor az ember az ismere- teket folyamatában szerezte a világról. A XX. század új, fontos ismeretei mindig vil- lágképet robbantottak, s a mi világunkkal inkább egy- bevág az ő filmjeik disz- kontinuitív jellege, szemben a realista-cselekményes film- nyelv folyamatos informá- ciójával. S ez a módszer iga- zabb, nem manipulálható, mint a „realizmus”, amely- nek új divatja nem véletlen, hogy az amerikai konzum- filmekben érte el új csú- csait. Hiszen a realizmus le-

het a legnagyobb hazugság, ha általa valóságossá, így hihetővé és elfogadhatóvá tesszük például egy élet- formát, ebben az esetben az „amerikai életformát”, amely hamis, de a lehetsé- geség látszatát keltő alter- natívaként eladhatóvá válik a piacon.

De az érthetőség? Az új formanyelv kialakításának két oldala van. Fejleszté- séhez filmeket kell csinál- ni, hogy érett és letisztult lehessen, eljuthasson saját csúcsaira, s filmek szüksé- gesek ahhoz is, hogy a néző is folyamatában tanulhassa meg az új nyelvet, mint a zenében, vagy a képzőművé- szetben. Csak hogy a film drágább, mint a festék vagy a kottapapír, s Jancsó sze- rint talán Magyarország az egyetlen, amely áldoz erre a célra, ahol lehetőség van valóban új filmi nyelv ki- fejlesztésére.

És új filmjük, a trilogia, amelynek egyelőre első két része készült el? Koronája mindannak, amit eddig csináltak, s visszamenőleg is igazolni képes egy-egy, ak- kor nehezen érthető filmjü- ket. Egy jelképes és lehetsé- ges Bajcsy-Zsilinszky-sorsot elemezve nagyon is a má- nak szövege beszélnek az ember lehetőségeiről. A fil- mi nyelv, eszköztárszerű- ügy tökéletesedett, hogy eb- ben a filmjükben érezzük legkevésbé hiányát a valódi cselekmény „külsődleges” mankóinak. Mert a film csodás képi világa, tökéle- tes és bonyolult mozgásai már olyan autonóm világot hoznak létre, amely önma- gában is képes feszültséget föntartani, s a nézőt e vi- lágba bevonó, annak részé- vé tevő nagymértékű kom- plexitást nyújtani. Hihetle- nül bonyolult világ ez, amelynek jelzésrendszerei átfogják az emberiség egész múltját, annak kulturális szféráival, mítoszaival egye- temben. Am e jelzések meg- értése és értelmezése nél- küli is vonzó, információk- ban gazdag s magába ol- vasztó lehet a tökéletes, új valóságot teremtő képi-filmi világ, amelyeket e jelzések mind nagyobb körének meg- értése — amely föltételezi a film többszöri megnézését — új dimenziókkal ruházhat föl, s állíthatja fokozatosan a néző elé az emberiség, s az ember világának múltból, jelenből és jövőből, hitekből, tudásból és cselekvésekből, lehetőségekből és korlátok- ból, szükségszerűségekből és szabadságból álló teljességét.

80 felett fizetni kell!

Jugoszláviába utazóknak a korlátozásokról

Alig egy hónapja, május 3-án lépett életbe déli szom- szédunk, Jugoszlávia útjain néhány korlátozó intézkedés, amely közül egy reánk, ma- gyarokra is vonatkozik. Ez pedig a sebességkorlátozás. Ezt sokan tudják, de nem veszik tudomásul, mások vi- szont arra hivatkoznak, hogy e rendelkezésről még nem is hallottak.

Az újvidéki közlekedési szakemberek elmondták, hogy fokozzák náluk a köz- úti ellenőrzéseket, s a ko- rábbiaknál is szigorúbb szankciókat alkalmaznak a szabálysértőkkel szemben. Ez pedig a nyaralásra induló magyar turistákat is igen ér- zékenyen érintheti. Jugoszlá- viában gyorsajtásért nem vonják be a jogosítványokat, „csak” ki kell fizetni a bírságot, és „nincs harag”, az autós mehet tovább. Ha ma- rad pénz! A bírságösszegek ugyanis esetenként a három- szorosát is elérhetik a nálunk megszokottaknak, s most, a korlátozó rendelkezések be- vezetése óta még szigorúbbak a büntetések, mint voltak.

Szegedről és környékéről sokan utaznak Szabadkára és a közeli településekre, ezért különösen fontos a betartá- sának ismerete — és betartása: közlekedésszerűsége.

Szegedi gyerekek Szabadkán

Több mint tíz éve terem- tett kapcsolatot egymással a két testvérváros, Szeged és Szabadka ifjúsági szövetsége. A baráti kapcsolatok erősíté- sére szolgálják azok a hétvégi kirándulások, melyeket az Express Ifjúsági és Diák Uta- zási Iroda szegedi kirendelt- sége szervez kisiskolásoknak. Az idén március és június között vasárnaponként más- fél ezer első tagozatos diák kereste föl Szabadkát. A va- káció előtti utolsó csoport ma, vasárnap indul útnak három autóbusszal.

Lénárt Béla, az Express kirendeltség vezetője mond- ja: — Felejtethetetlen élményt jelent ez a kirándulás a gyer- kekeknek — mondja. — A látottakat, hallottakat az is- kolában is hasznosíthatják. Baráti kapcsolatok szövöd- nek, apró ajándékok cserél- nek gazdát, később levél- váltásra is sor kerül.

R. I.

Molnár Zoltán

A vereség

40.

— Nem jössz — mondta a lengyel. — Nem tud jössz. Láb nem jó. Van pisztoly, itt megdöglész többi. Nekem tőzse kharasó.

András nem mondott rá semmit. Talán kezét fogták. Aztán Aranka érezte, hogy András ott van mellette. Odátérdel az ágyhoz.

De még most sem nyitotta ki a szemét. Inkább a ke- zét emelte fel egy kicsit.

András rögtön megfogta. Aztán behajította a tenye- rébe a homlokát.

— Milyen forró a homlok! Vagy az én kezem hideg? Most azon gondolkozik, hogyan is vigyen tovább... talán azoknak, akik eddig hozták, itt kell maradni... Mindegy. Akárhogyan, de tovább kell menni. Tovább.

De már oda is kúszott a kis fekete katona.

— Megengedi ez a parancsnok, hogy továbbmenjek ve- letek, szólított neki.

— Te nem akarsz itt maradni?

— Minek? Ahhoz az egy gépfegyverhez elegenden vannak. Megdögleni is ráérek még. Hátha veletek meg valahogy megiscsak átjutok még a Tiszán.

Aranka érezte, hogy András valójában nemigen sze- retheti ezt a beszédet, s ha most mégsem szól, az csak egyedül ómiatta van; hogy ő mindenképpen eljuthasson a Tiszáig a gyerekekkel.

— András...

— Mondjad, Aranka!

— Ha megpróbálnám most már... a saját lábamon...

Akkor András odaszólt a kis feketének:

— Na, fogd meg, pajtás!

Megfogták. Már éppen kezdték is emelni, amikor meg- szólalt a géppuska. Megindultak a románok? Vagy inkább már el is érték azt a távolságot, amelyikről érdemes volt rájuk löni... András meg a katona visszaengedték a hord- ágyat, s elnyúltak mellette, vártak.

Ta-ta-ta-ta... kilöttek egy teljes hevedert.

Amikor a hosszú sorozat véget ért, felcsapott a ro- mánok csatakiáltása. Löttek is, futás közben. Már a lábuk dobogása is hallatszott.

Kapkodva fűzték be a következő hevedert.

— Dolgozz. Uporniczky százados, dolgozz!

Az új sorozat egészen rövid volt. Pedig a románok megint hosszú várhattak, rögtön lefeküdtek.

— Állj! Figyelj! Célzott rövid sorozatokat az elől fekvőkre.

Trrrr... trrrr... Úgy látszik, ez nagyon érzékeny volt. A románok fekdtek, vártak.

— Várj még egy kicsit, Aranka!

András visszakúszott.

— Te meg mit akarsz itt már megint?

— Engedj egy kicsit! Mesterlövész vagyok.

Aranka most csak egy-egy dörmögést hallott, s a nyo- mában az elismerő felszisszenéseket.

András sorra vette a csúcsos sapkákat, ami csak lát- ható volt belőlük.

A románok nem moccantak, sem előre, sem hátra.

— Köszönjük, fiú! Na, ti menjetek most már!

Nyilván menniük kellett. Ennél tovább Arankát a gye- rekekkel már nem kockáztathatta.

— Hát, fiúk...! — Búcsút intett, és szaladt a hord- ágyhoz.

Tudta, hogy ez az egyetlen, amit csinálhatnak. Hogy talán egy-egy ilyen, itt-ott megkapaszkodott géppuska fe- dezete mögött valahol újrarendezik a szétszóródott zászló- aljakat. Hátha így biztosítani lehetne legalább a vála- mennyre szervezett visszavonulást a Tisza mögé.

— Na, fogd!

Megragadták. Már indulni is gyorsan indultak. Fürgén vitték és ügyesen.

Aranka is úgy érezte, hogy sokkal kevésbé himbálód- zik, mint bármikor eddig az úton.

— Veled azért könnyebb — mondta a katona.

András csak most vette észre, hogy puska van a vál- lán. Úgy látszik, szerzett egyet a halottakból.

Szégyltetd magad, nyavalyás, ugye, szégyltetd.

A kicsi kölyök nyöszörgött. Gyengécske hangon, kime- rülten, de most már szinte megszokás nélkül nyöszörgte keserves panaszait.

Aranka lágyan paskolgatta a pólyát, de hát ez aztán semmit sem használt neki. Istenem, gyermekem, kicsi fi- am... Te aztán szép egy anyára akadtál. Ilyen bolond anyára, aki elment a világ végére, hogy ott szüljön meg téged... S milyen szép egy világgal találkozol életed leg- első óráiban...

A két férfi megfontoltan, egyenletesen szedte a lábát, Szaporán is haladtak. S míg tekintetük előrefürkészt, hallgatni meg visszafelé hallgattak, hogy kattog-e még mö- göttük az a géppuska.

Igen: időnként fel-felkattogott.

Ez a géppuska volt a bizonyosság, hogy átkerültek a front innesső oldalára. Hogy talán közvetlen veszély itt most már egyelőre nincs.

Ha ugyan ez egyáltalán frontnak tekinthető. Ha ugyan másutt is akadnak ilyen megkapaszkodott géppuskák. S ha ugyan vannak még valahol csapatok, akik kiépíthetik azt a valamilyen ideiglenes hídfőt, amely majd biztosítja a visszavonulást a másik partra; s ha ugyan akad még va- laki, aki szervezi ezt a visszavonulást...

— Szusszanjunk már egyet! — mondta a katona, de már tette is le a hordágyat; András alig érkezett utána- ereszténi.

Leültek, kilihegték magukat. Körülnéztek egy kicsit.

(Folytatjuk.)